

9 февраль – Алишер Навоий таваллуд топган кун

«МАҲАЛЛА» ЖАМГАРМАСИННИНГ МАҶРИФИЙ ТАДБИРИДАН БАҲРА ОЛИНГ

БУГУН БУТУН
МАМЛАКАТИМIZДА БЮОК
МУТАФАККИР, УЛУФ
АЛЛОМА, НЕЧА АСАРЛАРДАН
БЕРИ ҮЗИННИНГ НОЁБ
АСАРЛАРИ БИЛАН ДУНЁ
АХЛНИ ЛОЛ ҚОЛДИРИБ
КЕЛАЕТЛАН АЛИШЕР НАВОЙ
ТАВАЛЛУДНИНГ 567
ЙИЛЛIGИ КАТТА ТАНТАНА
БИЛАН НИШОНЛАНМОҚДА.
КОРХОНА, ТАШКИЛОТ,
МАҲАЛЛА, ОЛИЙ ҮҚУВ
ЮРТЛАРИ ВА БАРЧА ТАЪЛИМ
МУАССАСАЛАРИДА БАЙРАМ
ТАДБИРЛАРИ,
НАВОЙШУНОС ОЛИМПЛАР
БИЛАН ҚИЗИҚАРЛИ
УЧРАЗУВЛАР
ЎТКАЗИЛМОҚДА.

Хусусан, тадбирлар режасига мувофиқ 9 февраль куни Узбекистон «Махалла» жамгармаси Тошкент шаҳар бошқарувининг ташаббуси билан Алишер Навоий номидаги давлат академик Катта театрида ҳам газал муслимин сultonни Алишер Навоий таваллудининг 567 йиллигига бағишиланган «Алишер Навоий иходи – маънавиятимиз пойдевори» мавзусида катта маданий-маҷрифий тадбир бўлиб ўтди.

Мазкур тадбирда алломанинг инсонига тафаккурининг нобб дурданси хисобланган асарлари, ҳәти ва фоалиятни ҳақида Навоийшунос олимплар сўзга чиқишади. Алишер Навоийнинг fazallariiga басталангани мутоз кўнишлар эл сенган хофзилар томонидаги ижро этилади.

Узбекистон «Махалла» жамгармаси Тошкент шаҳар бошқаруви ушбу тадбирда иштирок этиш учун барча маҳаллалар фуқаролар йигинлари фаоллари, шарқимиз аҳолиси ҳамда юртимиз меҳмонларини таклиф этади.

Шарқ, ҳалқлари ўртасидаги ижтимоий-сийсий, маданий ва майсий алоқалар заминидаги пайдо бўлган турли ривоят ва афсонавий эртакларнинг куртаклари узоқ ўтишига бориб тақалади. Уларда ҳоким синфларнинг ижтимоий мавқеи, меҳнаткаш ҳалқларнинг оғир ҳәти, урғодати ва ҳалқ қадромонларнинг ҳақиқат, адолат ўрнатиш йўлинида золим ҳукмдорларга карши олиб борган монотили курашлари ўз аксии топган. Шунинг учун ҳалқ оғзаки иходи ва бадийи адабийтида бу мавзуга доир жуда кўп асарлар яратилган. Уларда жамият ва давлатни ҳар томондан шаклланган идеал шашошларни лозимлиги уқдирилади. Мана шундай мавзулардан бирош баҳром Гўр образи билан чамбараси болгилади.

Баҳром Гўрнинг ҳарбий юришилари, ишқи саргузашларни ва файривабий тарзида гойиб бўлиши оғизига кўйиб достон бўлиб келган. Шу боисдан хам турли ҳалқлар фольклори ва адабийтида Баҳром Гўр образи билан чамбараси болгилади. Аниқлаш, үндан кейин эти асарларни билиш керак, бу маҳшур бўлган тасаввурлар билан танишиш керак, бу ҳақдада маълумотларни Навоийнинг «Хамса» ва «Махбуб ул-кульб»даги мунахажимларга бўлган муносабати нуқтаи назаридан кўриб чиқиш лозим. Шунда Навоийнинг ҳуросоти, аддолатизлика қарши ҳақиқат ўчун олиб борган кураши янада Равшонрок бўлади.

Баҳромнинг ҳәти ҳақиқати маълумотлар Эрон шахарлари тарзига бағисланган «Сиёра мулук илфурс», «Таърихи табарий», «Таърихи мулук аҳам» асарларидан келиргандан. Уларнинг кисқача мазмuni шундай:

Эрон шохи Яздигирд 1 мимлакати зулм билал бошқаради. Думшанларидан кўрккан подшоҳ ўғли Баҳромнинг тарбиясини Яман подшиби Нўймона топширади. У Баҳром учун Хаварнан қасрни курдиди. Нўймона Баҳромни доирвак ра шикоатли килиб тарбиялайди. Баҳром оғилиши, чавандозлик, ҳарф ва бошқа қатор фаннларни пухта үзлаштиради. Баҳромнинг одаги саргузашларни рассомланган Хаварнан, деярларда ақс этирилади. Яздигирд вафотидан сўнг ундан бозор бўлган ҳалқ таҳтига Ҳуравни ўтиқади. Таҳт вориси бўлган Баҳром ва баҳардан юқори бўлгач, Нўймона ёрдамида Эронга кўшин торади. Эрон ҳалқи олдиндаги ватанни адолат билан бошқариша вайда бериди, уни таҳтга ўтказишиларни илтимос қилиди. Ҳалқ шарт кўди. Баҳром икки даҳватни шернинг ўтасига кўйилган давлат тохни уларни ўлдириб олиб, шарҳни баҳаради. Шу тарика току таҳтига зришиди. Баҳром дастлаб мамлакатни тартибига солади, адолат ва тадбиркорлик билан иш олиб боради. Лекин кейинчалик айш-ишират ва оғига берилиш натижасида у давлат ишларини ўнтиб

кўйиган камчиликларни ҳам айтти ўтади. Бироғ букази, ўғли аҳам мояни дард, Кильдилар ишқ сўзидан ани фард... Бўйла тарих азрига гар матлуб, Анде сўз болгалик эмастир ўб...

Энди эти рақами, етти сайёра ва улар билан боғликинг оғизига келиргандан кўрккан подшоҳ ўғли Баҳромнинг тарбиясини Яман подшиби Нўймона топширади. У Баҳром учун Хаварнан қасрни курдиди. Нўймона Баҳромни доирвак ра шикоатли килиб тарбиялайди. Астрология билан чамбараси алоказда бўлган Бобил астрономиясининг шуҳрати козониши ҳам шу билан болгилади. Бу соҳада бобилликларга ҳеч ким тенг кела олмаган. Зикрмат дебномланган ибодатхоналар обсерватория, вазифалари ўтаган. Бобилликлар олдий кўз билан самодаги ёруғ жисмларни кузатиб, шайрларни көлдузлардан ахрата билгандар.

Шундай килиб эти рақами мукаддас рақами сифатида шаклланған иттан. Бу эти самовий жисмнинг таъсир кучини биз Бобил ибодатхоналарининг архитектурасида ҳам яқол кўришимиз мумкин. Бобилликлар сўз зикрларини квадрат формадаги эти занялоп шаҳцода устма-устуриб, унинг деворларини ҳам эти ранга бўягандар. Европа календарларидаги ҳозиргача сақланиб келган ҳафта кунларининг эти сайёра ва уларнинг ранглари билан боғликини

хакидаги тушунчалар ҳам Бобил астрологларининг таъсимида бориб тақалади.

Бобилнинг илоҳий пантеонидаги эти тантранинг ҳар бири, юкорида баён этилганнидек, бир сайдерда мұжассамлашын ва ҳафтанинг бир куни, бир шаҳар ва бир ибодатхонага хос бўлган. Шундай килиб, Бобилда астрономия ва бошқа фаннларнинг тараққий этиши билан бирга астрологларниң таъсимида бориб тақалади.

Низомийнинг «Хафт пайкар»да эти сайёра,

етти ранг, ҳафтанинг эти куни сақланган, лекин уларнинг кўп жиҳатларни бадий во-

ситага айлантирилган. Дехлавийда бу ривожлантирилган. Навоийда эса яҳа ҳам кучайтирилган. «Хафт пайкар»да Баҳром ёшлигидаги ўзи уланадиган подшоҳ кизларининг суратини, ҳатто номларини ҳам унга атаб курилган. Хаварнан қасрида кўради. Бу суратлар Баҳромнинг сурати билан биргаликда мазкур касрдаги бир бино деворига мунахжимларнинг башшорати билан солинган

бўлади. Аммо Баҳромга айтилган асоналарнинг бирида мунахжимларнинг башшорати ноаник ҳолда колади. «Хашт беҳишт»да мазкур башшоратлар йўқ. Навоий мунахжимларнинг «Махбуб ул-кульб» асарида очик айтилди. У «Мунахжимки, савобиту сайёр нашонадиган ҳукм сурар, раммолдекурким, нукталари хисоби била лоғурар», деди. Шунинг учун унинг «Сабъан сайёр»ида астрологик ҳукмларнинг ўрнинг «Фикрларнинг негизини аниқлаш, үндан кейин эти асарларни билиш керак, бу маҳшур бўлган тасаввурлар билан чамбараси, Ҳақдада маълумотларни Навоийнинг «Хамса» ва

«Махбуб ул-кульб»даги мунахжимларга бўлган

муносабати нуқтаи назаридан кўриб чиқиш лозим. Шундай Навоийнинг ҳуросоти, аддолатизлика қарши ҳақиқат ўчун олиб борган кураши янада Равшонрок бўлади.

Бу ерда тўрт маҳал исски, овқат бериш таъминланган. Ширинсуган шифокорлар томонидан ўширилаётган давра сұхбатлар даволанувчиларда яхши таассурот колдирмоқда.

Баҳромнинг ҳафтасида шаҳар сарутига сурат билан биргаликда мазкур касрдаги бир бино деворига мунахжимларнинг башшорати билан солинган

бўлади. Аммо Баҳромга айтилган асоналарнинг бирида мунахжимларнинг башшорати ноаник ҳолда колади. «Хашт беҳишт»да мазкур башшоратлар йўқ. Навоий мунахжимларнинг «Махбуб ул-кульб» асарида очик айтилди. У «Мунахжимки, савобиту сайёр нашонадиган ҳукм сурар, раммолдекурким, нукталари хисоби била лоғурар», деди. Шунинг учун унинг «Сабъан сайёр»ида астрологик ҳукмларнинг ўрнинг «Фикрларнинг негизини аниқлаш, үндан кейин эти асарларни билиш керак, бу маҳшур бўлган тасаввурлар билан чамбараси, Ҳақдада маълумотларни Навоийнинг «Хамса» ва

«Махбуб ул-кульб»даги мунахжимларга бўлган

муносабати нуқтаи назаридан кўриб чиқиш лозим. Шундай Навоийнинг ҳуросоти, аддолатизлика қарши ҳақиқат ўчун олиб борган кураши янада Равшонрок бўлади.

Саидбек ҲАСАНОВ,

ЎзРФА Алишер Навоий номидаги давлат

адабиёт музей директори, филология

факулти доктори, профессор

бўлади. Аммо Баҳромга айтилган асоналарнинг бирида мунахжимларнинг башшорати ноаник ҳолда колади. «Хашт беҳишт»да мазкур башшоратлар йўқ. Навоий мунахжимларнинг «Махбуб ул-кульб» асарида очик айтилди. У «Мунахжимки, савобиту сайёр нашонадиган ҳукм сурар, раммолдекурким, нукталари хисоби била лоғурар», деди. Шунинг учун унинг «Сабъан сайёр»ида астрологик ҳукмларнинг ўрнинг «Фикрларнинг негизини аниқлаш, үндан кейин эти асарларни билиш керак, бу маҳшур бўлган тасаввурлар билан чамбараси, Ҳақдада маълумотларни Навоийнинг «Хамса» ва

«Махбуб ул-кульб»даги мунахжимларга бўлган

муносабати нуқтаи назаридан кўриб чиқиш лозим. Шундай Навоийнинг ҳуросоти, аддолатизлика қарши ҳақиқат ўчун олиб борган кураши янада Равшонрок бўлади.

Саидбек ҲАСАНОВ,

ЎзРФА Алишер Навоий номидаги давлат

адабиёт музей директори, филология

факулти доктори, профессор

бўлади. Аммо Баҳромга айтилган асоналарнинг бирида мунахжимларнинг башшорати ноаник ҳолда колади. «Хашт беҳишт»да мазкур башшоратлар йўқ. Навоий мунахжимларнинг «Махбуб ул-кульб» асарида очик айтилди. У «Мунахжимки, савобиту сайёр нашонадиган ҳукм сурар, раммолдекурким, нукталари хисоби била лоғурар», деди. Шунинг учун унинг «Сабъан сайёр»ида астрологик ҳукмларнинг ўрнинг «Фикрларнинг негизини аниқлаш, үндан кейин эти асарларни билиш керак, бу маҳшур бўлган тасаввурлар билан чамбараси, Ҳақдада маълумотларни Навоийнинг «Хамса» ва

«Махбуб ул-кульб»даги мунахжимларга бўлган

муносабати нуқтаи назаридан кўриб чиқиш лозим. Шундай Навоийнинг ҳуросоти, аддолатизлика қарши ҳақиқат ўчун олиб борган кураши янада Равшонрок бўлади.

Саидбек ҲАСАНОВ,

ЎзРФА Алишер Навоий номидаги давлат

адабиёт музей директори, филология

факулти доктори, профессор

бўлади. Аммо Баҳромга айтилган асоналарнинг бирида мунахжимларнинг башшорати ноаник ҳолда колади. «Хашт беҳишт»да мазкур башшоратлар йўқ. Навоий мунахжимларнинг «Махбуб ул-кульб» асарида очик айтилди. У «Мунахжимки, савобиту сайёр нашонадиган ҳукм сурар, раммолдекурким, нукталари хисоби била лоғурар», деди. Шунинг учун унинг «Сабъан сайёр»ида астрологик ҳукмларнинг ўрнинг «Фикрларнинг негизини аниқлаш, үндан кейин эти асарларни билиш керак, бу маҳшур бўлган тасаввурлар билан чамбараси, Ҳақдада маълумотларни Навоийнинг «Хамса» ва

«Махбуб ул-кульб»даги мунахжимларга бўлган

муносабати нуқтаи назаридан кўриб чиқиш лозим. Шундай Навоийнинг ҳуросоти, аддолатизлика қарши ҳақиқат ўчун олиб борган кураши янада Равшонрок бўлади.

Саидбек ҲАСАНОВ,

ЎзРФА Алишер Навоий номидаги давлат

адабиёт музей директори, филология

факулти доктори, профессор

бўлади. Аммо Баҳромга айтилган асоналарнинг бирида мунахжимларнинг башшорати ноаник ҳолда колади. «Хашт беҳишт»да мазкур башшоратлар йўқ. Навоий мунахжимларнинг «Махбуб ул-кульб» асарида очик айтилди. У «Мунахжимки, савобиту сайёр нашонадиган ҳукм сурар, раммолдекурким, нукталари хисоби била лоғурар», деди. Шунинг учун унинг «Сабъан сайёр»ида астрологик ҳукмларнинг ўрнинг «Фикрларнинг негизини аниқлаш, үндан кейин эти асарларни б

